

УДК 159.923.2

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-7\(47\)-1279-1289](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-7(47)-1279-1289)

Ляшенко Богдан Юрійович здобувач третього (доктор філософії) рівня вищої освіти кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім. академіка І. Зязюна, Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут”; викладач кафедри психології і соціології Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, <https://orcid.org/0000-0002-6122-2286>.

Білоконенко Ганна Володимирівна к.е.н., доцент кафедри психології і соціології Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, <https://orcid.org/0000-0002-7858-1461>

Беляєва Наталія Євгенівна к.е.н., доцент кафедри психології і соціології Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, <https://orcid.org/0009-0003-7674-3636>

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН ТА РОЛЬ ЦІННОСТЕЙ У ФОРМУВАННІ ІДЕНТИЧНОСТІ

Анотація. Стаття присвячена аналізу трансформації особистості в умовах сучасних соціальних змін із акцентом на роль цінностей у формуванні ідентичності. У контексті глобалізації, технологічного прогресу, політичних та економічних криз, а також культурної інтеграції ідентичність розглядається як динамічна система, що поєднує індивідуальні та соціальні компоненти.

У роботі визначено теоретичні засади розуміння ідентичності та цінностей, проаналізовано вплив соціальних змін на процеси формування ідентичності, а також досліджено роль цінностей як стабілізуючого та адаптивного фактора. Особлива увага приділена українському контексту, де війна, міграція та цифровізація суттєво впливають на трансформацію національної ідентичності. Цінності, такі як свобода, солідарність, патріотизм, сім'я та толерантність, виступають ключовими орієнтирами, що допомагають людині зберігати континуїтет ідентичності та адаптуватися до нових умов.

Емпіричні приклади, зокрема трансформація ідентичності в умовах війни в Україні, вплив міграції на формування гібридних ідентичностей та роль соціальних мереж у створенні цифрової ідентичності, підтверджують важливість цінностей у процесі адаптації. Конфлікти цінностей, що виникають між традиційними та сучасними переконаннями, можуть викликати кризи ідентичності, але також сприяють рефлексії та формуванню гнучкої

ідентичності. Освіта, сім'я та культурний діалог розглядаються як інструменти підтримки цього процесу.

Стаття підкреслює, що цінності є не лише стабілізуючим фактором, але й інструментом адаптації до мінливого світу, що дозволяє людині зберігати автентичність і знаходити сенс у нових реаліях. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на аналіз механізмів формування гнучкої ідентичності та ролі соціальних інститутів у підтримці цього процесу.

Ключові слова: ідентичність, цінності, соціальні зміни, глобалізація, війна, міграція, цифрова ідентичність, національна ідентичність, культурна гібридизація.

Lyashenko Bohdan Yuriyovich PhD Student, Department of Pedagogy and Psychology of Management of Social Systems of Academician I. Zyazyun, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", 61002, 2 Kyrpychova St., Kharkiv, Ukraine; Lecturer, Department of Psychology and Sociology Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, <https://orcid.org/0000-0002-6122-2286>.

Bilokonenko Hanna Volodymyrivna Candidate of Economics, Associate Professor, Department of Psychology and Sociology Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, <https://orcid.org/0000-0002-7858-1461>

Belyaeva Natalia Evgenivna Candidate of Economics, Associate Professor, Department of Psychology and Sociology Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, <https://orcid.org/0009-0003-7674-3636>

TRANSFORMATION OF PERSONALITY IN THE CONDITIONS OF SOCIAL CHANGES AND THE ROLE OF VALUES IN FORMING IDENTITY

Abstract. The article is devoted to the analysis of the transformation of the personality in the conditions of modern social changes with an emphasis on the role of values in the formation of identity. In the context of globalization, technological progress, political and economic crises, as well as cultural integration, identity is considered as a dynamic system that combines individual and social components.

The paper defines the theoretical principles of understanding identity and values, analyzes the impact of social changes on the processes of identity formation, and also explores the role of values as a stabilizing and adaptive factor. Particular attention is paid to the Ukrainian context, where war, migration and digitalization significantly affect the transformation of national identity. Values such as freedom, solidarity, patriotism, family and tolerance act as key guidelines that help a person maintain the continuity of identity and adapt to new conditions.

Empirical examples, in particular, the transformation of identity in the context of the war in Ukraine, the impact of migration on the formation of hybrid identities and the role of social networks in the creation of digital identity, confirm the importance of values in the adaptation process. Value conflicts that arise between traditional and modern beliefs can cause identity crises, but also contribute to reflection and the formation of a flexible identity. Education, family and cultural dialogue are considered as tools to support this process.

The article emphasizes that values are not only a stabilizing factor, but also a tool for adapting to a changing world, allowing a person to maintain authenticity and find meaning in new realities. Further research can be aimed at analyzing the mechanisms of flexible identity formation and the role of social institutions in supporting this process.

Keywords: identity, values, social change, globalization, war, migration, digital identity, national identity, cultural hybridization.

Постановка проблеми. У сучасному світі, що характеризується стрімкими соціальними трансформаціями, такими як глобалізація, технологічний прогрес, політичні та економічні кризи, а також культурна інтеграція, формування ідентичності стає складним і багатограним процесом. Ідентичність як динамічна система, що поєднує індивідуальні та соціальні компоненти, зазнає значних змін під впливом цих факторів, що створює виклики для збереження її континуїтету та адаптації до нових умов. Цінності, які виступають орієнтирами в процесі прийняття рішень і взаємодії з соціальним середовищем, відіграють ключову роль у забезпеченні стабільності та гнучкості ідентичності. Проблема трансформації особистості в умовах соціальних змін є актуальною як з наукової, так і з практичної точки зору, оскільки вона пов'язана з розумінням механізмів адаптації людини до мінливого світу, збереженням її автентичності та формуванням стійкої ідентичності. У науковому контексті дослідження цієї проблеми сприяє розвитку психологічних, соціологічних і культурологічних теорій ідентичності, а в практичному – допомагає розробляти стратегії підтримки особистості в умовах криз, зокрема через освіту, культурний діалог і соціальні інститути.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідження ідентичності та її трансформації в умовах соціальних змін є предметом уваги багатьох науковців. У психологічному контексті ідентичність розглядається як процес інтеграції особистих переконань, соціальних ролей і життєвого досвіду, що забезпечує відчуття цілісності та унікальності. Соціологічні підходи наголошують на ідентичності як сукупності соціальних ролей, які зазнають змін у періоди соціальних трансформацій. Вплив глобалізації на формування гібридних ідентичностей досліджувався у роботах Арапакі М., де підкреслюється роль культурної гібридизації в інтеграції різних цінностей. У контексті цифровізації Ченбай Н. аналізує вплив соціальних мереж на

формування цифрової ідентичності, зазначаючи як можливості для самовираження, так і ризики втрати автентичності. У дослідженні Tolochko S. розглядається трансформація української національної ідентичності в умовах війни, де цінності патріотизму та солідарності відіграють ключову роль.

Незважаючи на значний прогрес у вивченні ідентичності, залишаються невирішені питання, зокрема щодо механізмів формування гнучкої ідентичності, яка здатна поєднувати стабільність і адаптивність у мінливому світі. Недостатньо уваги приділено ролі цінностей як інструменту адаптації в умовах конфліктів між традиційними та сучасними переконаннями, особливо в українському контексті, де війна, міграція та цифровізація створюють унікальні виклики.

Метою статті є аналіз трансформації особистості в умовах сучасних соціальних змін з акцентом на роль цінностей у формуванні ідентичності. Завдання дослідження включають: визначення теоретичних засад розуміння ідентичності та цінностей; аналіз впливу соціальних змін, таких як глобалізація, війна, міграція та цифровізація, на процеси формування ідентичності; дослідження ролі цінностей (свобода, солідарність, патріотизм, сім'я, толерантність) як стабілізуючого та адаптивного фактора; вивчення емпіричних прикладів трансформації ідентичності в українському контексті, зокрема в умовах війни, міграції та розвитку цифрових технологій.

Виклад основного матеріалу.

Сучасний світ характеризується безпрецедентними темпами соціальних змін, які впливають на всі аспекти людського життя – від повсякденних практик до глибинних переконань і цінностей. Ці зміни, що охоплюють глобалізацію, технологічний прогрес, політичні та економічні кризи, а також культурну інтеграцію, створюють унікальні умови для трансформації особистості. Ідентичність, як динамічна система, що поєднує індивідуальні та соціальні компоненти, зазнає значних змін у відповідь на ці виклики. Вона формується через складну взаємодію людини з соціальним середовищем, яке постійно трансформується, створюючи нові можливості для самовираження, але також породжуючи невизначеність і кризи ідентичності.

Поняття ідентичності має глибокі теоретичні основи, які сформувалися в межах різних наукових дисциплін. У психологічному контексті ідентичність розглядається як процес інтеграції особистих переконань, соціальних ролей і життєвого досвіду, що забезпечує людині відчуття цілісності та унікальності. Ідентичність не є статичною, а розвивається протягом усього життя, особливо в періоди криз, які вимагають переосмислення власного "Я". Наприклад, у підлітковому віці людина стикається з необхідністю вибору між різними соціальними ролями, що формує її ідентичність. Цей процес є особливо складним у періоди соціальних змін, коли традиційні ролі втрачають свою актуальність, а нові ще не сформовані. У соціологічному підході, ідентичність розглядається як сукупність соціальних ролей, які людина виконує в різних

контекстах. У періоди соціальних трансформацій ці ролі можуть зазнавати змін, що змушує людину шукати нові способи самовизначення та самовираження.

Цінності є центральним елементом у процесі формування ідентичності. Цінності – це стійкі переконання про те, що є важливим у житті людини чи суспільства. Вони виконують функцію орієнтирів, які допомагають людині приймати рішення, оцінювати власну поведінку та взаємодіяти з іншими. У контексті соціальних змін цінності відіграють подвійну роль: вони забезпечують стабільність, дозволяючи людині зберігати континуїтет своєї ідентичності, і водночас сприяють адаптації, дозволяючи інтегрувати нові реалії у систему переконань. Глобалізація сприяє формуванню гібридних ідентичностей, які поєднують елементи різних культур. У цьому процесі цінності, такі як толерантність, відкритість і повага до різноманітності, стають основою для інтеграції різних культурних елементів у єдину ідентичність. Ці цінності дозволяють людині не лише адаптуватися до нових умов, але й зберігати відчуття власної унікальності [1].

Глобалізація є одним із ключових факторів, що впливають на трансформацію ідентичності. Вона створює умови для культурної гібридизації, коли елементи різних культур поєднуються, формуючи нові ідентичності. Глобалізація сприяє обміну цінностями між культурами, що може як збагачувати ідентичність, так і створювати конфлікти між традиційними та новими цінностями [2]. Наприклад, у сучасному світі молодь часто стикається з необхідністю вибору між традиційними цінностями, такими як сім'я, релігія чи національна приналежність, і глобальними цінностями, такими як індивідуалізм, матеріальний успіх чи свобода самовираження. Цей вибір може викликати внутрішні конфлікти, але також сприяє формуванню гнучкої ідентичності, яка здатна адаптуватися до мінливих умов. Глобалізація також сприяє розвитку міжкультурної комунікації, яка дозволяє людині розширювати свої горизонти та інтегрувати нові цінності у свою ідентичність. Наприклад, молодь, яка подорожує чи навчається за кордоном, часто формує гібридну ідентичність, яка поєднує елементи рідної культури з елементами культури країни перебування.

Технологічний прогрес, зокрема розвиток інформаційних технологій, є ще одним важливим фактором, що впливає на формування ідентичності. Соціальні мережі, які стали невід'ємною частиною сучасного життя, створюють нові можливості для самовираження, але також можуть спричиняти фрагментацію ідентичності. У дослідженні Ченбай Н., підкреслюється, що цифрова ідентичність, яка формується в соціальних мережах, дозволяє людині експериментувати з різними аспектами своєї особистості [7]. Людина може створювати різні образи в онлайн-просторі, що дозволяє їм досліджувати різні аспекти своєї ідентичності. Однак це також може призводити до втрати автентичності через тиск соціальних очікувань і стандартів, які диктуються цифровим середовищем. Соціальні мережі створюють ілюзію свободи самовираження, але водночас нав'язують певні шаблони поведінки, які можуть

суперечити внутрішнім цінностям людини. Наприклад, прагнення до популярності в соціальних мережах може призводити до того, що людина починає адаптувати свою поведінку до очікувань аудиторії, що може суперечити її справжнім цінностям. Це створює напругу між автентичною ідентичністю та образом, який людина презентує в цифровому просторі.

Політичні та економічні кризи також суттєво впливають на трансформацію ідентичності. В умовах нестабільності люди часто звертаються до традиційних цінностей, таких як сім'я, релігія чи національна приналежність, щоб зберегти відчуття стабільності та континуїтету. Війна в Україні, яка триває з 2014 року та загострилася у 2022 році, стала потужним каталізатором трансформації національної ідентичності. У дослідженні Tolochko S., зазначається, що цінності свободи, солідарності та патріотизму стали основою для формування нової ідентичності українців. Ці цінності допомогли українському суспільству не лише вистояти в умовах війни, але й сформувати нове розуміння національної ідентичності, яке поєднує традиційні елементи з новими, сформованими в контексті боротьби за незалежність. Наприклад, волонтерський рух, який набув значного масштабу в Україні після 2014 року, відображає цінності солідарності та взаємодопомоги, які стали невід'ємною частиною національної ідентичності. Ці цінності не лише допомагають українцям зберігати єдність у складні часи, але й сприяють формуванню нової ідентичності, яка є більш стійкою до зовнішніх викликів.

Міграція є ще одним важливим фактором, що впливає на формування ідентичності. Мігранти часто стикаються з необхідністю інтеграції в нове культурне середовище, що призводить до формування гібридних ідентичностей. Мігранти поєднують цінності своєї культури з цінностями країни перебування, що дозволяє їм адаптуватися до нових умов, але також може викликати внутрішні конфлікти. Наприклад, українські мігранти в Європі часто зберігають національні цінності, такі як повага до традицій і сімейних зв'язків, але водночас приймають європейські цінності, такі як індивідуальна свобода, демократія та повага до прав людини [1]. Цей процес інтеграції цінностей сприяє формуванню гібридної ідентичності, яка є одночасно унікальною та адаптивною. Однак цей процес може бути складним, оскільки мігранти часто стикаються з дискримінацією, культурними бар'єрами та відчуттям відчуження, що може викликати кризу ідентичності. У таких умовах цінності, такі як толерантність і повага до різноманітності, стають ключовими для успішної інтеграції.

Цінності відіграють ключову роль у процесі адаптації до соціальних змін. Сімейні цінності є важливим стабілізуючим фактором для молоді в умовах глобалізації. Вони забезпечують відчуття приналежності та безпеки, що особливо важливо в періоди соціальної нестабільності [4]. У сучасному українському суспільстві сімейні цінності, такі як взаємопідтримка та повага до старших, допомагають молоді зберігати зв'язок із традиціями, навіть коли вони стикаються з викликами глобалізованого світу. Водночас цінності можуть

зазнавати трансформацій, що сприяє гнучкості ідентичності. Молодь адаптує свої цінності до сучасних реалій, що дозволяє їм формувати гнучку ідентичність, здатну реагувати на виклики глобалізованого світу [3]. Наприклад, цінності самореалізації та інновацій стають дедалі популярнішими серед молоді, що відображає вплив глобалізації та цифровізації.

Конфлікт цінностей є ще одним аспектом, що впливає на формування ідентичності. Конфлікт між традиційними та новими цінностями може викликати кризу ідентичності, яка вимагає рефлексії та діалогу для її розв'язання. Наприклад, у сучасному українському суспільстві молодь часто стикається з конфліктом між традиційними цінностями, такими як повага до старших і колективізм, і сучасними цінностями, такими як індивідуалізм і самореалізація. Цей конфлікт може призводити до внутрішньої напруги, але також сприяє розвитку рефлексії, яка допомагає людині краще зрозуміти себе та своє місце в суспільстві [6]. Розв'язання таких конфліктів вимагає не лише особистих зусиль, але й підтримки з боку суспільства, зокрема через освіту, культурний діалог і громадські ініціативи. Наприклад, молодіжні організації та освітні програми можуть сприяти формуванню діалогу між різними групами, що допомагає розв'язувати ціннісні конфлікти та формувати гнучку ідентичність.

Емпіричні приклади трансформації ідентичності в сучасному світі підтверджують важливість цінностей у цьому процесі. У контексті України війна стала потужним каталізатором змін у національній ідентичності. Цінності солідарності, свободи та патріотизму стали основою для формування нової ідентичності, яка поєднує традиційні українські цінності, такі як любов до рідної землі та повага до предків, з новими, що виникли в умовах боротьби за незалежність. Наприклад, волонтерський рух, який набув значного масштабу в Україні після 2014 року, відображає цінності солідарності та взаємодопомоги, які стали невід'ємною частиною національної ідентичності. Ці цінності не лише допомагають українцям зберігати єдність у складні часи, але й сприяють формуванню нової ідентичності, яка є більш стійкою до зовнішніх викликів. У той же час глобалізація та міграція створюють умови для формування гібридних ідентичностей, які поєднують елементи різних культур. Молодь, яка активно використовує соціальні мережі, формує цифрову ідентичність, яка дозволяє їй експериментувати з різними аспектами своєї особистості, але також створює ризик втрати автентичності через тиск соціальних норм.

У сучасному світі цінності є не лише стабілізуючим фактором, але й інструментом, який дозволяє людині адаптуватися до нових умов. Вони допомагають зберегти відчуття континуїтету в періоди змін, але також сприяють формуванню гнучкої ідентичності, яка здатна реагувати на виклики сучасності. Цифрова ера сприяє появі нових форм ідентичності, таких як віртуальні або цифрові ідентичності, які ґрунтуються на таких цінностях, як свобода самовираження та інновації. Ці цінності дозволяють людям адаптуватися до нових умов, але також вимагають свідомого підходу до формування

ідентичності. Цифрове середовище пропонує безпрецедентні можливості для самовираження, але воно також створює проблеми, такі як ризик фрагментації ідентичності через множинність ролей, які люди відіграють онлайн. Ця подвійність підкреслює важливість цінностей для підтримки цілісного відчуття себе серед плинності цифрових просторів [8].

Освіта відіграє важливу роль у процесі формування ідентичності в умовах соціальних змін. Вона допомагає людині не лише засвоювати нові знання, але й розвивати рефлексію, яка необхідна для розв'язання ціннісних конфліктів. У сучасному українському суспільстві освіта стає інструментом підтримки національної ідентичності, зокрема через популяризацію цінностей патріотизму та солідарності. Наприклад, шкільні програми, які включають вивчення історії України та її культури, сприяють формуванню у молоді відчуття приналежності до нації, що є особливо важливим в умовах війни. Водночас освіта також допомагає молоді адаптуватися до глобалізованого світу, розвиваючи цінності толерантності, відкритості та поваги до різноманітності. Наприклад, програми обміну студентами та міжнародні освітні ініціативи сприяють розвитку міжкультурної компетентності, що дозволяє молоді формувати гібридну ідентичність, яка поєднує елементи рідної культури з глобальними цінностями.

Культурний діалог є ще одним важливим інструментом, який допомагає людині адаптуватися до соціальних змін. У сучасному світі, де культури постійно взаємодіють, діалог між різними групами сприяє формуванню гібридних ідентичностей, які поєднують елементи різних культур. Цінності свободи та справедливості є універсальними і можуть слугувати основою для діалогу між різними культурами [5]. Цей діалог допомагає людині не лише зберегти свою ідентичність, але й адаптуватися до нових умов, інтегруючи нові цінності у свою систему переконань. У контексті міграції культурний діалог між мігрантами та місцевими громадами сприяє формуванню взаєморозуміння, що допомагає зменшити напругу та підтримати інтеграцію.

Міркування про роль цінностей у формуванні ідентичності в умовах соціальних змін дозволяють зробити кілька важливих висновків. По-перше, цінності є не лише стабілізуючим фактором, але й інструментом, який дозволяє людині адаптуватися до нових умов. Вони допомагають зберегти відчуття континуїтету в періоди змін, але також сприяють формуванню гнучкої ідентичності, яка здатна реагувати на виклики сучасності. По-друге, цінності є динамічними і можуть зазнавати трансформацій, що відображає здатність людини адаптуватися до нових умов. Наприклад, у сучасному українському суспільстві цінності патріотизму та солідарності набули нового значення в умовах війни, що сприяло формуванню нової національної ідентичності. По-третє, конфлікти цінностей, хоча й можуть викликати кризи ідентичності, також є можливістю для розвитку рефлексії та самопізнання. Ці конфлікти змушують людину переосмислювати свої переконання, що сприяє формуванню більш зрілої та усвідомленої ідентичності.

Ще одним важливим аспектом є роль рефлексії у формуванні ідентичності. У періоди соціальних змін рефлексія стає ключовим інструментом, який дозволяє людині осмислювати свої цінності та їх місце в мінливому світі. Наприклад, у сучасному українському суспільстві молодь часто стикається з необхідністю переосмислення своїх цінностей у контексті війни та глобалізації. Цей процес рефлексії допомагає їм не лише зберегти зв'язок із традиційними цінностями, але й адаптувати їх до нових умов.

Наприклад, цінність патріотизму, яка традиційно асоціювалася з любов'ю до рідної землі, у сучасних умовах може включати також активну громадянську позицію, волонтерство та підтримку національної культури. Така трансформація цінностей сприяє формуванню гнучкої ідентичності, яка здатна реагувати на виклики сучасності.

Крім того, важливо враховувати роль соціальних інститутів, таких як сім'я, освіта та релігія, у формуванні ідентичності. Сім'я, як первинний соціальний інститут, відіграє ключову роль у передачі цінностей від одного покоління до іншого.

У сучасному українському суспільстві сімейні цінності, такі як взаємопідтримка та повага до старших, залишаються важливим стабілізуючим фактором, особливо в умовах війни та економічної нестабільності.

Освіта, у свою чергу, допомагає молоді розвивати рефлексію та критичне мислення, що необхідні для розв'язання ціннісних конфліктів. Релігія також відіграє важливу роль, особливо в умовах криз, коли люди звертаються до духовних цінностей, щоб знайти сенс і підтримку. Релігійні цінності, такі як віра та надія, стали важливим джерелом підтримки для українців у період війни [9].

У сучасному світі, де соціальні зміни є невід'ємною частиною життя, цінності залишаються ключовим елементом, що допомагає людині зберегти свою ідентичність і адаптуватися до нових реалій.

Вони дозволяють людині орієнтуватися в складному соціальному ландшафті, знаходити сенс у мінливому світі та зберігати відчуття цілісності. Водночас цінності є динамічними і можуть зазнавати трансформацій, що відображає здатність людини адаптуватися до нових умов.

У цьому контексті важливо не лише зберігати традиційні цінності, але й адаптувати їх до сучасних реалій, що дозволяє людині залишатися автентичною в умовах швидких соціальних трансформацій.

Висновки

Трансформація особистості в умовах соціальних змін є складним і багатогранним процесом, у якому цінності відіграють ключову роль. Вони виступають як стабілізуючий фактор, що забезпечує континуїтет ідентичності, а також як інструмент адаптації до нових умов.

Соціальні зміни, такі як глобалізація, технологічний прогрес, політичні та економічні кризи, створюють виклики для формування ідентичності, але також відкривають нові можливості для її розвитку.

Дослідження показало, що цінності, такі як свобода, справедливість, солідарність, сім'я та патріотизм, є основою для формування ідентичності в умовах сучасних соціальних трансформацій.

У той же час, конфлікти цінностей можуть викликати кризи ідентичності, які вимагають рефлексії та діалогу для їх розв'язання. Емпіричні приклади, такі як трансформація національної ідентичності в умовах війни, вплив міграції чи формування цифрової ідентичності молоді, підтверджують важливість цінностей у процесі адаптації особистості до соціальних змін.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вивчення механізмів формування гнучкої ідентичності в умовах швидких соціальних трансформацій, а також на аналіз ролі освіти, культурного діалогу та соціальних інститутів у підтримці цього процесу.

У сучасному світі, де зміни є невід'ємною частиною життя, цінності залишаються ключовим елементом, що допомагає людині зберегти свою ідентичність і адаптуватися до нових реалій.

Література:

1. Арапакі М. Трансформація соціальної ідентичності та її вплив на формування культурної маргінальності в сучасних соціокультурних умовах. *Феномен соціальної консолідації у центральній-східній Європі: нові реалії та виклики : матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. 26 вересня 2023 року. м. кишиневу – м. одеса* / ред. О. В. Лісеєнко. Одеса, 2023. С. 82–85.
2. Бойко А. І., Бойко А. О. Система цінностей як фундамент культурної ідентичності в сучасному суспільстві: огляд основних проблем. *Culturological almanac*. 2024. № 4. С. 166–177. URL: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.4.19> (дата звернення: 26.06.2025).
3. Вплив інформаційного суспільства на формування ідентичності особистості: філософський аспект / О. В. Запороженченко та ін. *Культурологічний альманах*. 2023. № 4. С. 138–143. URL: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.4.18>.
4. Головаха Є. І. Ціннісні засади і бар'єри модернізації в Україні. *Ціннісна складова модернізаційних процесів у сучасному соціумі України: колективна монографія*. Київ, 2014. С. 83–96.
5. Коробка Л. Особливості прояву спільнотних ідентичностей в умовах війни (на прикладі педагогічної спільноти). *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 12(26). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-12\(26\)-741-754](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-12(26)-741-754) (дата звернення: 26.06.2025).
6. Психологія особистісної та соціальної ідентичності: вітчизняний та зарубіжний досвід : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / Н. У. Інститут психології імені Г.С.Костюка та ін. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. м. Київ, Україна, 2022.
7. Ченбай Н. Особливості формування ідентичності в нових соціокультурних реаліях. *Proceedings of the national aviation university series philosophy cultural*. 2025. Т. 40, № 2. С. 138–142. URL: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.40.19347> (дата звернення: 26.06.2025).
8. Шашенкова А. О., Шашенков Д. М. Цифрове супер-его як продукт соціальних мереж: механізм формування та вплив на особистість. *Перспективи та інновації науки*. 2025. № 2 (48). С. 1787–1800.
9. Tolochko S. Civil identity of a personality: urgency of formation and detection in modern ukraine. *Advanced linguistics*. 2023. No. 11. P. 181–191. URL: <https://doi.org/10.20535/2617-5339.2023.11.277433> (date of access: 26.06.2025).

References

1. Arapaki, M. (2023). Transformatsiia sotsialnoi identychnosti ta yii vplyv na formuvannia kulturnoi marhinalnosti v suchasnykh sotsiokulturnykh umovakh [The transformation of social identity and its impact on the formation of cultural marginality in modern socio-cultural conditions] In *Fenomen sotsialnoi konsolidatsii u tsentralno-skhidnii yevropi: novi realii ta vyklyky – The Phenomenon of Social Consolidation in Central and Eastern Europe: New Realities and Challenges*. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference, Ushinsky University, Odessa, September 26, 2023, pp. 82–85. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/18425> [in Ukrainian].
2. Boiko, A.I., & Boiko, A.O. (2024). Systema tsinnosti yak fundament kulturnoi identychnosti v suchasnomu suspilstvi: ohliad osnovnykh problem [Value system as the foundation of cultural identity in modern society]. *Kulturolohichniy almanakh – Culturological almanac*, 4, 166–177. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.4.19> [in Ukrainian].
3. Zaporozhchenko, O., Maidaniuk, I., Hoian I., Petraniuk A., Stupak, O. (2023). Vplyv informatsiinoho suspilstva na formuvannia identychnosti osobystosti: filosofskyi aspekt [The impact of the information society on the formation of personal identity: a philosophical aspect]. *Kulturolohichniy almanakh – Culturological almanac*, 4, 138–143. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.4.18> [in Ukrainian].
4. Holovakha, Ye.I. (2014). Tsinnisni zasady i bariery modernizatsii v Ukraini [Values and barriers to modernisation in Ukraine] In Balakireva, O.M., Shestakovsky, O.P. (Eds.) *Tsinnisna skladova modernizatsiinykh protsesiv u suchasnomu sotsiumi Ukrainy [A valuable component of modernization processes in modern Ukrainian society]*. (pp. 83–96). Kyiv: NAS of Ukraine, SO "Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine" <https://ief.org.ua/publication/monohrafii/2014/cinnisna-skladova-modernizatsiinykh-procesiv-u-suchasnomu-sociumi-ukrainy> [in Ukrainian].
5. Korobka, L. (2023). Osoblyvosti proiavu spilnotnykh idetychnosti v umovakh viiny (na prykladi pedahohichnoi spilnoty) [Features of the manifestation of community identities in the conditions of war (on the example of the pedagogical community)]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii – Scientific innovations and advanced technologies*, 12(26), 741–754 <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/6754> [in Ukrainian].
6. Zlyvkova, V., Lukomska, C., & Kotukh, O. (Eds) (2022). *Psykhohohiia osobystisnoi ta sotsialnoi identychnosti: vitchyzniani ta zarubizhnyi dosvid [Psychology of personal and social identity: domestic and foreign experience]*: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference, G.S. Kostyuk Institute of Psychology of the NAPS of Ukraine, Kyiv, November 21, 2022. 86 p. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733132/1/21_11_2022%20%282%29.pdf [in Ukrainian].
7. Chenbai, N. (2024). Osoblyvosti formuvannia identychnosti v novykh sotsiokulturnykh realiiakh [Peculiarities of identity formation in new sociocultural realities]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Serii: Filosofiia. Kulturolohiia. Zbirnyk naukovykh prats – Proceedings of the national aviation university series philosophy cultural*, 2(40), 138–142. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.40.19347> [in Ukrainian].
8. Shashenkova, A.O., & Shashenkov, D.M. (2025). Tsyfrovo super-eho yak produkt sotsialnykh merezh: mekhanizm formuvannia ta vplyv na osobystist [Digital superego as a product of social networks: the mechanism of formation and impact on personality]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky – Prospects and innovations of science*, 2(48), 1787–1800. <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/20364> [in Ukrainian].
9. Tolochko, S. (2023). Hromadianska identychnist osobystosti: aktualnist formuvannia ta vyivlennia v suchasni Ukraini [Civic identity of a personality: urgency of formation and detection in modern Ukraine]. *Advanced Linguistics*, 11, 181–191 <https://al.fl.kpi.ua/article/view/277433> [in Ukrainian].